

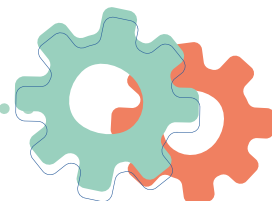
Zalažemo se za promjenu Glasovi djece i skrbnika za sigurniji boravak na internetu

Executive Summary

Uvod

U današnjem digitalnom svijetu koji se neprestano mijenja, razumijevanje iskustava djece koja doživljavaju na mreži ključno je za osiguravanje njihove sigurnosti na internetu. Kao što je navedeno u Konvenciji o pravima djeteta Ujedinjenih naroda, djeca imaju pravo izraziti svoje stavove i ti se stavovi moraju uzeti u obzir u svim pitanjima koja ih se tiču. Štoviše, djeca svakodnevno borave u internetskom svijetu. Stoga posjeduju pregršt kritičkog znanja i iskustva koje je ključno za informiranje o učinkovitim politikama.

ECPAT International, Eurochild i Terre des Hommes u Nizozemskoj, u ime saveza Down to Zero, osmislili su projekt VOICE kako bi slušali i razumjeli perspektive djece i skrbnika o sigurnosti na internetu te ih uključili u rasprave o politikama. Cilj je oblikovati učinkovite digitalne politike koje su prilagođene potrebama djece.

Metodologija

Skupina za upravljanje projektom VOICE blisko je surađivala s nacionalnim provedbenim partnerima kako bi odabrala i pripremila sudionike. Ukupno je sudjelovalo 483 djece u dobi od 11 do 17 godina u 15 država Europe, jugoistočne Azije i Južne Amerike. Provedbeni partneri prvenstveno su se obraćali djeci putem postojećih programa i škola povezanih s njihovim organizacijama, pri čemu je u svakom participativnom razgovoru unutar fokusnih grupa u prosjeku sudjelovalo 11 djece. Prosječna dob djece bila je 14,5 godina, s rodnom raspodjelom od 53 % djevojčica, 44,7 % dječaka i 2,3 % nebinarnih. Suglasnost skrbnika i pristanak djece bili su obvezni za sudjelovanje. Istraživačka metodologija uključivala je društvo za provedbu anketa Savanta, koje je angažiralo raznoliku skupinu skrbnika u odabranim državama, što je rezultiralo sa 6618 ispitanika.

Ograničenja

Važno je u obzir uzeti nekoliko ograničenja ispitivanja koja su mogla utjecati na rezultate:

- Različite metode prikupljanja podataka za djecu i skrbnike rezultirale su neusporedivim skupovima podataka.
- Ispitanici su uglavnom bili iz europskih država, što otežava regionalne usporedbe.
- Zbog vremenskih ograničenja, rezultate su potvrdili samo nadležni za provedbu, a ne djeca koja su sudjelovala.
- Metodologija nije omogućila zasebnu analizu demografskih karakteristika, kao što su dob i spol, što znači da su rezultati predstavljeni u općenitu smislu.

Ključni uvidi dobiveni od djece i skrbnika

Što djeca govore o svojim iskustvima na internetu

Ispitana djeca izvijestila su da uživaju i cijene internetsku komunikaciju i mogućnosti, posebno pri upotrebi društvenih mreža. Međutim, nisu bila nesvjesna rizika povezanih s internetskim svijetom. Zapravo, djeca su izrazila zabrinutost zbog učinaka koje njihove internetske aktivnosti imaju na njihovo mentalno zdravlje, uključujući u slučaju suočavanja sa štetnim situacijama. U tomu su pogledu posebno bili zabrinuti kako se njihove fotografije, videozapisi i drugi osobni podatci mogu dijeliti ili upotrebljavati na internetu bez njihova pristanka. Činilo se da izražavaju veću zabrinutost zbog osobnih posljedica internetske štete u odnosu na štetu koja ostaje ograničena na internetski prostor. Njihove primarne brige bile su usredotočene na doživljavanje i pokušaje izbjegavanja kontakta s nepoznatim osobama s lošim namjerama te zlouporabe njihovih osobnih podataka. Na upit o tehnologijama otkrivanja i drugim tehničkim mjerama za osiguravanje sigurnosti djece na internetu, neka su se djeca osvrnula na internetsko seksualno iskorištavanje i zlostavljanje djece (OCSEA).

Istraživanje pokazuje značajan jaz među djecom i skrbnicima kada je riječ o tome kako zadržati sigurnost na internetu. Činilo se da djeca ne shvaćaju sigurnost i privatnost kao dva međusobno isključiva koncepta, već kao da su u osnovi međusobno povezani. Kako bi spriječila rizične scenarije ili reagirala na njih, djeca su objasnila da se obično koriste strategijama za samozaštitu, uključujući sigurnosne mehanizme na samim platformama, kao što su značajke izvješćivanja i blokiranja. S druge strane, činilo se da su skrbnici uvjereni da će im se djeca obratiti ako se na internetu dogodi nešto opasno. Osim toga, unatoč predlaganju različitih strategija, obje su skupine sebe smatrale najodgovornijima za internetsku sigurnost, pri čemu i djeca i skrbnici imaju tendenciju podcjenjivanja odgovornosti tehnoloških poduzeća i državnih uprava.

Glasovi djece su važni

Glasovi djece ključni su za oblikovanje pravila koja ih štite na internetu. Traže znanje i odgovarajuće alate za sigurnu navigaciju internetskim svijetom. Istovremeno, mora im se jamčiti privatnost i promicati njihovo djelovanje. U ovom su istraživanju prikupljeni uvidi dobiveni od djece i skrbnika, koji se mogu upotrijebiti za informiranje o digitalnoj politici na različitim razinama upravljanja, čime se utire put sigurnijim iskustvima na internetu. Uključena djeca i skrbnici podijelili su tri ključne poruke:

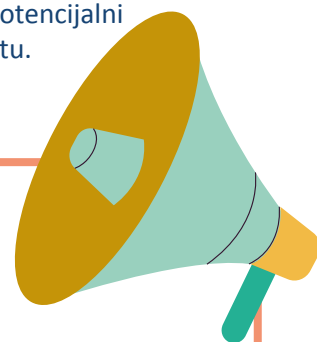
- **Žele više informacija o sigurnosti na internetu.**
- **Žele privatnost i zaštitu od opasnosti.**
- **Žele sudjelovati u rješavanju pitanja o sigurnosti na internetu.**

Znanje djece i skrbnika o sigurnosti na internetu

Djeca su pokazala visoku toleranciju na rizik na internetu. Činilo se da su svjesni rizika na internetu, a ipak je samo 10 % njih izjavilo da se osjeća nesigurno. Činilo se da su neki „desenzibilizirani“ za izloženost riziku i šteti na internetu, normalizirajući njezinu pojavu. Zbog te visoke tolerancije, **djeca mogu podcijeniti rizike i precijeniti svoju sposobnost da se nose s njima**. Neki automatski prihvaćaju rizike čim se odluče koristiti platformom društvenih mreža. Ponekad su djeca čak društvene mreže i sigurnost smatrala međusobno isključivima.

Postoji velik jaz između percepcije skrbnika o ponašanju djece na internetu i stvarnosti. Većina skrbnika (njih gotovo 90 %) smatrala je da su donekle svjesni ponašanja svoje djece na internetu. Međutim, kao što to pokazuju i druga istraživanja, mnoga su djeca izvijestila da njihovi skrbnici nisu bili u potpunosti svjesni njihovih internetskih aktivnosti i da su radije držala određene aspekte privatnima. Anketirani skrbnici osjećali su se prilično sigurni u svoje znanje o tome kako zaštititi djecu na internetu, ali su bili manje sigurni kada je riječ o seksualnom zlostavljanju na internetu. Prekomjerno samopouzdanje među skrbnicima utvrđeno je kao potencijalni čimbenik rizika jer upućuje na podcjenjivanje različitih vrsta rizika na internetu.

POZIV NA DJELOVANJE

Djeca i skrbnici pozivaju škole, platforme i državne uprave da im ponude više informacija o sigurnosti na internetu, kao što su sveobuhvatna edukacija o toj temi, bolja svijest korisnika, konkretni prijedlozi prilagođeni djeci o tome kako zajamčiti sigurnost na internetu i značajke prilagođene djeci na internetskim platformama, čime će se olakšati njihovo iskustvo na internetu.

Raskrižja između privatnosti i sigurnosti na internetu

Djeca su više puta povezivala koncept privatnosti s važnošću zaštite podataka, naglašavajući da je privatnost osigurana kada su i njihovi osobni podatci zaštićeni na internetu. Vako otkrivanje osobnih podataka i informacija smatra se kršenjem njihove privatnosti, čime se naglašava važnost postavki privatnosti i mjera zaštite podataka. Smatrali su da mjere zaštite privatnosti znače kreiranje jakih lozinki i izbjegavanje dijeljenja osobnih podataka na internetu.

Na pitanje o sigurnosti na internetu djeca su istaknula osobnu sigurnost i sigurnost osobnih podataka. Na primjer, izrazila su razumijevanje o tome da se sigurnost na internetu osigurava sprječavanjem dijeljenja informacija i fotografija na internetu bez njihova pristanka te kreiranjem jakih lozinki i drugim mjerama zaštite podataka. **Djeca su na sličan način gledala na privatnost i sigurnost na internetu, što je povezano s idejom zaštite osobnih podataka i informacija.**

Nakon procjene dječjeg razumijevanja koncepata privatnosti i sigurnosti na internetu, cilj istraživanja bio je razumjeti njihove stavove prema mjerama sigurnosti na internetu. U tomu su kontekstu djeca često izražavala nesigurnost u definiranju tih mjera, ali činilo se da razumiju temeljne tehnološke koncepte. Spominjala su praktične primjere, kao što su provjera dobi, roditeljski nadzor, alati za izvješćivanje i pristupi koji se temelje na sigurnosti.

Zaštita sigurnosti na internetu uz sprječavanje i borbu protiv seksualnog zlostavljanja djece na internetu

Tijekom svojeg angažmana u raspravama o sigurnosti i privatnosti na internetu djeca nisu izričito spomenula posebna pitanja povezana s internetskim seksualnim zlostavljanjem i iskorištavanjem djece. Možda su oklijevala verbalizirati te brige te su umjesto toga upotrebljavala eufemizme poput „čudnovato“, „neobičajeno“ ili „neugodno“, koji potencijalno obuhvaćaju niz štetnih iskustava, uključujući seksualno zlostavljanje i iskorištavanje djece na internetu.

Kada je riječ o mjerama sigurnosti na internetu, čini se da djeca nisu u potpunosti razumjela tehnološke aspekte povezane sa sprječavanjem i borbom protiv internetskog seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja djece.

Umjesto toga, skrbnici su upitani u kojoj mjeri vjeruju da trenutačne sigurnosne mjere štite djecu od seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja na internetu. Manje od pola ih smatra da takve mjere štite djecu. To naglašava golem teret odgovornosti koji se svaljuje na skrbnike, a koji osjećaju da ne mogu vjerovati sigurnosnim mjerama na internetu kako bi pridonijeli i zaštitili svoju djecu od štete.

Premda skrbnici obično preferiraju sigurnost na internetu u odnosu na privatnost ako postoji potencijalni rizik, djeca su izrazila sklonost ravnoteži između privatnosti i zaštite.

Općenito gledano, djeca su željela ostvariti ravnotežu između privatnosti i sigurnosti na internetu. **Činilo se da djeca podržavaju sigurnosne mjere na internetu koje daju prednost njihovoj zaštiti bez ugrožavanja njihove privatnosti, naginjući pristupima koji se temelje na sigurnosti na temelju dizajna**, kao što su mjere koje ih sprječavaju da vide neprikladan sadržaj na internetu, automatski filtri za zahtjeve za prijateljstvo i poruke te mogućnost jednostavnog blokiranja i prijavljivanja sadržaja. Roditeljski nadzor bio je u određenoj mjeri dobrodošao, ali su u kontekstu želje za privatnošću te u vezi sa svojim iskustvima na internetu djeca naglasila potrebu za jasnim granicama.

POZIV NA DJELOVANJE

Djeca i skrbnici žele da platforme i državne uprave preuzmu veću odgovornost kako bi zajamčili privatnost, zaštitu i sigurnost djece na internetu. To bi trebalo uključivati provedbu učinkovitih sankcija za prijestupnike, povećanje odgovornosti internetskih platformi u vezi s rizicima na internetu i bolji nadzor internetskog sadržaja. I djeca i skrbnici žele da platforme zaštite djecu od štete, što se može postići sigurnosnim mjerama i sigurnim postavkama, kao što su provjera dobi i upozorenja o vrbovanju i zloupotrebi podataka.

Podjela odgovornosti za sigurnost djece na internetu

U razgovoru s djecom i skrbnicima o internetskoj sigurnosti i njihovim strategijama kako bi se to osiguralo, bilo je očito da **obje skupine sebe smatraju najodgovornijima za osiguravanje sigurnosti djece na internetu**, što je u skladu s velikim dijelom postojeće literature.

Konkretno, **djeca su izrazila zabrinutost u vezi s načinima na koje su platforme trenutačno dizajnirane**. Troje od četvero djece koja sudjeluju u raspravama u fokusnim skupinama reklo je da znaju što trebaju učiniti kada ih se zlostavlja na internetu. Većina djece navela je da vlastito ponašanje na internetu povećava osjećaj sigurnosti na internetu. Takva ponašanja uključivala su osviještenost o onome što objavljuju, cenzuriranje vlastita sadržaja i aktivnu primjenu sigurnosnih značajki koje pružaju platforme, ako su one dostupne. Može se tvrditi da su djeca koja imaju takav osjećaj odgovornosti usko povezana s podcjenjivanjem onoga što internetske platforme i državne uprave mogu učiniti. S druge strane, često se utvrdilo da stavke povezane s dizajnom platforme umanjuju osjećaj sigurnosti. Većina djece zbilja jest uvidjela da im pojedine **platforme otežavaju provedbu sigurnosnih postavki**.

Djeca su izvijestila o mješovitim osjećajima kada su upitana funkcioniraju li metode kao što su cenzuriranje vlastita sadržaja na internetu i aktivna primjena sigurnosnih značajki koje pružaju platforme. Izrazila su zabrinutost u vezi s ljudima koji stvaraju nove račune nakon što su blokirani, platformama koje ignoriraju prijave i nesigurnostima u vezi s blokiranjem ili prijavljivanjem pojedinca koji je član obitelji ili prijatelj.

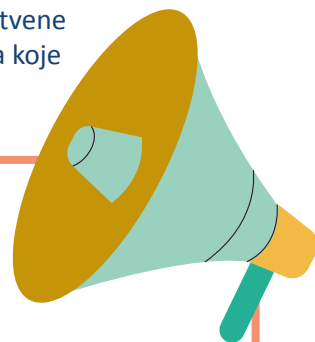
Na pitanje o strategijama skrbnika kako bi se osigurala sigurnost djece na internetu, prvenstveno su spomenuli **alate za roditeljsku kontrolu**, iako su dvije trećine skrbnika uključene u naše istraživanje rekly da ne upotrebljavaju aplikacije za roditeljsku kontrolu. Druga najčešća strategija koju su spomenuli skrbnici bila je **razgovor s djecom o njihovim doživljajima na internetu i pružanje savjeta o tome kako spriječiti rizike**. Skrbnici su rekly da su uglavnom prikupljali informacije iz vijesti i iskustava drugih ljudi, koje zatim prenose kada razgovaraju sa svojom

djecom o pitanjima sigurnosti na internetu. Iz istraživanja je proizašlo da u velikom broju slučajeva skrbnici nemaju prikladno znanje i stoga se oslanjaju na svoje vršnjake i medije. Osim toga, skrbnici su istaknuli važnost osiguravanja sigurnog kućnog okruženja **u kojem djeca mogu lako podijeliti svoja iskustva.**

Djeca koja su sudjelovala u projektu VOICE izvijestila su da su svjesna da postoji osobna podrška, kao što je kontaktiranje skrbnika. Međutim, **samo oko 40 % djece reklo je da im je jednostavno razgovarati sa svojim skrbnicima o sigurnosti i rizicima na internetu.** Istaknula su nekoliko prepreka u razgovoru sa skrbnicima o tim pitanjima, uključujući osjećaj nelagode, strah od potencijalnih ograničenja i reakcija skrbnika te pretpostavku da ih skrbnici ne bi razumjeli. Štoviše, djeca su rekla da je vjerojatnije da će se obratiti braći i sestrama, učiteljima ili prijateljima.

Većina skrbnika započinje rasprave o sigurnosti na internetu kada im djeca imaju oko 10 godina. Međutim, istraživanje je pokazalo da djeca često počinju upotrebljavati društvene mreže prije nego što navrše tu dob, a moguće je i da pristupaju platformama koje nisu prikladne za njih.

POZIV NA DJELOVANJE

Djeca su izrazila snažnu sklonost mjerama sigurnosti na internetu koje promiču djelovanje korisnika (npr. skočna upozorenja koja djeci daju mogućnost izbora, a istovremeno podižu njihovu razinu osviještenosti) i vjerovala su da bi trebala biti uključena u osmišljavanje takvih značajki i politika.

Prema djelovanju

Djeca i skrbnici istaknuli su potrebu za većom osviještenošću i informiranjem, mjerama za zaštitu privatnosti na internetu te sudjelovanjem i uključivanjem. Odgovarajući na rezultate, partneri projekta VOICE pozivaju državna, regulatorna tijela i internetske platforme da:

1. Poboljšaju znanje i otpornost djece i skrbnika na internetu boljim obrazovanjem i informacijama o sigurnosti na internetu.
2. Osiguraju da internetske usluge učine sve što je u njihovoj moći kako bi se umanjio rizik štete za djecu.

Zakonodavne i regulatorne mjere ključne su za poticanje kulture kolektivne odgovornosti i zaštitu dobrobiti svakog djeteta na internetu.

Pozivamo državna i regulatorna tijela da:

- Uspostave usklađene pravne obveze kako bi se osigurala sigurnost djece na internetu za sve platforme.
- Propišu usvajanje pristupa koji su osmišljeni tako da budu sigurni za sve platforme kao što je utvrđeno u savjetovanju s djecom.
- Integriraju prava djece u sve digitalne politike.
- Savjetuju se s djecom pri izradi, provedbi i preispitivanju digitalnih politika.
- Provedu mjere koje poboljšavaju mentalno zdravlje djece kao rezultat njihovih interakcija na internetu.
- Razviju i ojačaju programe edukacije o sigurnosti na internetu u školama, potičući zajedničko stvaranje s djecom;
- Osmisle intervencije na razini zajednice kako bi se povećalo znanje i obrazovanje o sigurnosti na internetu za djecu i skrbnike.
- Uvedu mehanizme za procjenu internetskih rizika za djecu i otpornosti na internetsku štetu neprestanim dijalogom s djecom i procjenama rizika koje pružaju internetske platforme.

Usmjerenost na aktivnosti koje se odnose na EU

- U okviru Strategije za bolji internet za djecu (BIK+) potrebno je provoditi inicijative s ciljem stvaranja sigurnijih digitalnih iskustava, osnaživanja sve djece kako bi bila sigurna na internetu, posebno najugroženije, i promicanja njihova aktivnog sudjelovanja;
- Odgovornost internetskih platformi trebala bi se provoditi kroz politike i zakonodavstvo kako bi djeca bila sigurna na internetu.

Mjere sigurnosti na internetu ključne su za stvaranje internetskih okruženja koja naglašavaju pozitivna iskustva djece, a istodobno drastično umanjuju rizik od štete.

Pozivamo internetske platforme da:

- **Procijene rizike** s kojima se djeca suočavaju pri upotrebi platformi i u skladu s time usvoje sigurnosne mjere.
- **Stvore sigurna digitalna okruženja** za djecu, u kojima je njihova sigurnost na internetu usko povezana sa zaštitom njihovih osobnih podataka i informacija.
- **Usvoje pristup integrirane sigurnosti** osiguravanjem pristupačnih sigurnosnih postavki i postavki privatnosti prilagođenih djeci.
- **Uključe djecu** u osmišljavanje internetskih usluga i njihovih sigurnosnih značajki.
- **Pruže sveobuhvatne informacije i transparentnost u pogledu** rizika povezanih s upotrebom platformi i sigurnosnih mjera koje su uspostavili kao odgovor.

Naposlijetku, organizacije za zaštitu djece trebale bi nastaviti aktivno surađivati s djecom i uključiti njihove glasove u rasprave o politikama. Osim toga, trebale bi nastaviti provoditi istraživanja i provoditi projektne aktivnosti koje rade s djecom i za djecu.

Zaključne napomene

Izvešće projekta VOICE naglašava potrebu za zajedničkim djelovanjem i ključnu ulogu koju svaki dionik – bilo da je kreator politike, internetska platforma, edukator, skrbnik ili organizacija za prava djece i zaštitu djece – ima u zaštiti prava djece u digitalnom području. Zajedno možemo graditi put prema sigurnijim iskustvima za djecu na internetu i izvan njega.

ECPAT International, Eurochild i Terre des Hommes u Nizozemskoj pozivaju sve čitatelje da razmisle o stavovima djece izraženim u istraživanju projekta VOICE i surađuju kako bi internetski svijet bio bolje mjesto za svu djecu.

Projekt VOICE inicijativa je programa *Step Up the Fight Against Sexual Exploitation of Children (SUFASEC)* saveza *Down to Zero* u partnerstvu s nizozemskim ministarstvom vanjskih poslova.

ECPAT International i Eurochild zahvaljuju *Zakladi Oak* a podršci u omogućavanju ovog projekta.

Mišljenja izražena u ovom dokumentu pripadaju isključivo partnerima projekta VOICE. Podrška navedenih donatora i partnera ne predstavlja odobravanje izraženih stavova.

Željeli bismo izraziti iskrenu zahvalnost svojim cijenjenim nacionalnim provedbenim partnerima iz 15 država koje su uključene u studiju, a čija je lokalna stručnost uvelike pridonijela uspješnoj provedbi istraživanja. Osim toga, željeli bismo izraziti svoju iskrenu zahvalnost za neprocjenjive uvide koje su pružila uključena djeca, naglašavajući važnost jačanja glasova onih koji su izravno pogođeni digitalnim politikama.*

**ECPAT Austria, The Association for Community Development in Bangladesh, Terre des Hommes Netherlands' Bangladesh Country Office, Fundación Munasim Kullakita, ECPAT Brasil, The National Network for Children, Society "Our Children" Opatija in Croatia, Estonian Union for Child Welfare, Terre des Hommes Italia, Malta Foundation for Wellbeing Society, Terre des Hommes Netherlands, The Center for Empowerment and Development (CoPE), ECPAT Philippines, Bidlisiw Foundation, Instituto de Apoio à Criança, Terre des Hommes Lausanne's Romania Country Office, FAPMI, and The Life Skills Development Foundation.*

